

הרב אריה כץ

שימוש במכשיר 'טנס' בשבת להקלת צירי לידה

שאלה

אישה שהתחילו אצלה צירי לידה, האם יכולה להשתמש בשבת במכשיר 'טנס' (tens) להקלה על הכאבים?

א. הצגת המכשיר

ראשית כל, יש להבין מהו המכשיר וכיצד הוא פועל. מכשיר 'טנס' שולח אותות חשמליים זעירים לקצוות העצבים. אותות אלה משבשים את מסר הכאב בעצבים, ואינם מאפשרים לו מעבר מלא למוח. נוסף לכך, המכשיר מגרה את הגוף לשחרר חומרים כימיים המסייעים באופן טבעי לשיכוך כאב האותות מועברים דרך מדבקות המוצמדות לגב ומחוברות למכשיר בעזרת חוטים. היולדת שולטת במכשיר ובעוצמת האותות בלחיצת כפתור. המכשיר מופעל בעזרת סוללות. כדי להגיע ליעילות מרבית יש להתחיל להשתמש במכשיר בשלב מוקדם ביותר של הלידה. ממחקר שנעשה בחו"ל עולה שאצל 80% מהנשים שהשתמשו במכשיר, הייתה הפחתה בעוצמת הכאבים. מבירור שערכנו אצל מילדות יראות שמים הובהר לנו שאכן המכשיר מקל על הכאבים כל עוד אין מדובר בצירי הלחץ של שלב הלידה עצמה. המכשיר אינו בשימוש נפוץ בארץ.

ב. האיסורים הכרוכים בהפעלת המכשיר

שנית, יש לברר מהם האיסורים שעוברים עליהם בשימוש במכשיר 'טנס', והאם מדובר באיסורי תורה או באיסורי דרבנן.

1. שימוש בחשמל: איסור שקיים ללא ספק בשימוש במכשיר הינו איסור השימוש בחשמל. אמנם אין במכשיר נורות להט, ולכן לדעת רוב הפוסקים מדובר באיסור דרבנן.

1. תקציר מתוך תשובה לשאלה שהגיעה לבית ההוראה של מכון פוע"ה.

גם לדעת החזון איש, שיש בסגירת מעגל חשמלי ופתיחתו איסורי בונה וסותר, לכאורה יש צד של קולא בכך שהמכשיר מופעל באמצעות סוללות ואינו מחובר לקרקע. אם כבר פועל המכשיר לפני שבת, הרי שלחיצה על הכפתורים רק משנה את עוצמת הזרם ואינה מפעילה או מכבה אותו, אבל לפי הנראה היא כן פותחת וסוגרת מעגלים חשמליים, שכן הכיתוב על הצג משתנה.

2. כתיבה על הצג: הלחיצה על הכפתורים השונים גורמת לרישום של הפעולה שנעשתה להופיע על הצג. לגבי כתיבה על מחשב, נכתב ב'נשמת אברהם' (סי' שמ סע' ד) בשם הגרש"ז אויערבאך, שכל עוד אין הנתונים נשמרים על גבי דיסקט, הדבר נחשב ככתב שאינו עשוי להתקיים, ואין בזה איסור תורה. וכן נכתב בשו"ת 'ביע אומר' (ח"ח או"ח סוף סי' מח) שכתביה על מחשב נחשבת כדבר שאינו מתקיים. אכן שו"ת 'שבט הלוי' (ח"ו סי' לז) כתב שגם בכתיבה על מחשב יש איסור תורה, שכן אף על פי שהכתיבה תימחק, כרגע היא ראויה להתקיים מצד עצמה, וכן אף על פי שהכתיבה אינה בידיים, אלא באמצעות לחיצה על המקשים, זוהי דרך הכתיבה. על כל פנים, דעת מרבית הפוסקים שאין בכתיבה כזו איסור תורה, אלא איסור דרבנן.

3. הדבקת המדבקות על הגוף – נראה שדין זה קל יותר, הן מצד העובדה שמדובר בהדבקה שאינה של קיימא (השימוש במכשיר נמשך פחות מיממה), הן מצד העובדה שמדובר במדבקה רב פעמית, והן מצד העובדה שמדובר בהדבקה על גוף האדם, וכלל לא ברור שיש בכך איסור.

מהאמור לעיל עולה שעל פי השיטות המקובלות, השימוש במכשיר זה כרוך בעברה על איסורי דרבנן, אך יש שיטות שלפיהן מדובר בעברה על איסורי תורה.

ג. השימוש במכשיר להרגעת יולדת

למעשה, המכשיר עשוי להקל על כאבי היולדת, ואף שבשעת צירי הלחץ של הלידה עצמה כבר אין הוא יעיל, הרי שבשעות שלפני הלידה עד עצם הלידה, יכול הוא לתרום להרגעת כאבי היולדת, ויש להכליל זאת ב'יתובי דעתא' של היולדת.

כפי שראינו לעיל, ככל שמתחילים להשתמש מוקדם יותר במכשיר, השפעתו על הקלת הכאב רבה יותר. אך אישה מוגדרת 'יולדת' לעניין חילול שבת רק משעה שיושבת על המשבר או כשמתחילה לדמם או כשאינה יכולה ללכת (שו"ע או"ח סי' של סע' ג), ואלו מתרחשים לרוב בשלב מאוחר יותר מהופעת הצירים הסדירים. לעניין נסיעה לבית החולים מקלים ומתירים לנסוע קודם לכן, על פי דברי הט"ז (שם ס"ק ב) וה'משנה ברורה' (ס"ק ט), שאם נמתין לקרוא למיילדת לזמן המדובר, עלולה היא להגיע לאחר הלידה. אך יש לדון האם מותר להקל בעניין המכשיר, שהרי אינו נחוץ ממש ללידה עצמה, אלא להקלת כאבי היולדת מצד 'יתובי דעתא'. נראה שגם בזה שייך להקל, לאור דברי הגר"י זילברשטיין המובאים ב'נשמת אברהם' (או"ח סי' של ס"ק ט), שכל דבר הנחוץ ליולדת יש לעשות, ואין צריך להמתין לאותם סימנים, אלא הסימנים נחוצים רק לדברים הסובלים דיחוי.

שימוש במכשיר 'טנס' בשבת להקלת צירי לידה

ד. סיכום

נראה שיולדת המרגישה צורך להשתמש במכשיר ה'טנס' להרגעת כאבי הלידה, יכולה לעשות זאת גם בשבת. ומכל מקום, אם ישנה אפשרות סבירה שתצטרך להשתמש במכשיר בשבת, עליה להדליק את המכשיר קודם השבת, ובשבת עצמה רק תחבר את האלקטרודות לגופה, ואת הלחיצה על הכפתורים עליה לעשות בשינוי, כגון בגב היד.

